Cofnodion Grŵp Trawsbleidiol

Cofnodion cyfarfod:

Teitl y grŵp trawsbleidiol:	Trafnidiaeth Gyhoeddus
Dyddiad y cyfarfod:	3 Mai 2023
Lleoliad:	Teams

Yn bresennol:

Aelodau o'r Senedd a'u staff cymorth:

Carolyn Thomas (Cadeirydd)	Llafur
Jack Sargeant	Llafur
Huw Irranca-Davies	Llafur
Altaf Hussain	Ceidwadwyr
Andrew Jenkins	Swyddfa Sioned Williams (Plaid Cymru)
Billy Jones	Swyddfa Luke Fletcher (Plaid Cymru)
Ioan Bellin	Swyddfa Rhys Ab Owen AS (Plaid Cymru)
Beth Taylor	Swyddfa Grŵp y Ceidwadwyr
Helen Boggins	Vikki Howells (Llafur)

Unigolion Allanol:

Enw:	Sefydliad
Aaron Hill (Ysgrifenyddiaeth)	Cydffederasiwn Cludiant Teithwyr Cymru (CPT Cymru)
David Beer	Ffocws ar Drafnidiaeth
Y Cynghorydd William Denston Powell	Ffocws ar Drafnidiaeth
Tim Peppin	Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Peter Kingsbury	Railfuture Cymru
Barclay Davies	Defnyddwyr Bysiau Cymru
Sian Donovan	Pedal Power
Martin Murphy	Undeb Unite
Sue Arrowsmith	

Kaarina Ruta	Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Adam Keen	
Lee Robinson	Trafnidiaeth Cymru
Scott Pearson	Newport Transport
Chris Owens	Coach Tourism Association (CTA)

Ymddiheuriadau:

Enw:	**Teitl:**
Peredur Owen Griffiths AS	Plaid Cymru
Luke Fletcher AS	Plaid Cymru
Natasha Asghar AS	Ceidwadwyr
Andrew Morgan	Uwcharolygydd Cymru a'r Gororau, Heddlu Trafnidiaeth Prydain
Lewis Brencher	Cyfarwyddwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu, Trafnidiaeth Cymru
Colin Thomas	Rheolwr Masnachol, Bws Casnewydd
John Williams	Williams Coaches

Crynodeb o'r cyfarfod:

- Agorodd Carolyn Thomas y cyfarfod, gan groesawu'r aelodau i Gyfarfod Cyffredinol Blynyddol eleni.
- Ethol ysgrifenyddiaeth – Gofynnwyd am enwebiadau ar gyfer ysgrifenyddiaeth y grŵp. Cafodd Aaron Hill ei enwebu gan Carolyn Thomas, a chytunodd y rhai a oedd yn bresennol ar yr enwebiad.
- Ethol Cadeirydd – Gofynnwyd am enwebiadau ar gyfer Cadeirydd y grŵp. Cafodd Carolyn Thomas ei henwebu gan Jack Sargeant AS, a chytunodd y rhai a oedd yn bresennol ar yr enwebiad.
- Cyflwynodd y Cadeirydd ddau siaradwr ar gyfer y drafodaeth ar ddyfodol y diwydiant bysiau yng Nghymru. Rhoddwyd y cyflwyniad cyntaf gan Tim Peppin o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Yn ei gyflwyniad, soniodd Tim am y pwyntiau a ganlyn:
    a. Materion amgylcheddol ehangach y mae'r diwydiant bysiau yn eu hwynebu.
    b. Y ffaith bod ymddygiadau a welwyd yn ystod y pandemig wedi parhau – siopa yn cael ei ddosbarthu, pobl yn gweithio gartref ac ati.

   Mae'r pethau hyn i gyd wedi effeithio ar y niferoedd sy'n defnyddio bysiau.
   c. Y ffaith bod arnom angen system drafnidiaeth sy'n ein symud tuag at fod yn gymdeithas fwy cyfartal, ffyniannus ac iach.
   d. Cynigion ar fasnachfreinio – yr egwyddor o symud i ffwrdd o rwydwaith masnachol a thuag at rwydwaith mwy cynlluniedig, gyda'r nod o ystyried anghenion pobl a mynd i'r afael ag anfantais.
- Cyflwynodd y Cadeirydd yr ail siaradwr, sef Aaron Hill, cyfarwyddwr CPT Cymru. Yn ei gyflwyniad, soniodd Aaron am y pwyntiau a ganlyn:
   a. Effaith enfawr y pandemig: Cyfnodau clo llymach yng Nghymru; newidiadau mewn arferion pobl yn ymwreiddio, megis gweithio gartref; teithwyr sy'n defnyddio tocynnau rhatach yn defnyddio bysiau yn llai aml – 40-50 y cant o'r lefelau a welwyd cyn y pandemig.
   b. Pwysigrwydd y diwydiant bysiau: defnyddwyr bysiau yn cyfrannu £64 biliwn o werth ychwanegol at economi y DU bob blwyddyn. Mae 60 y cant o'r holl deithiau a wneir ar drafnidiaeth gyhoeddus yn digwydd ar fws. Dywedodd 35 y cant o ddefnyddwyr bysiau fod teithiau bws yn helpu eu hiechyd meddwl. Bysiau yn cynnig llwybr allan o unigedd.
   c. Heriau ariannu: Llymder, effaith y pandemig, diwedd y Cynllun Brys ar gyfer Bysiau – swm o £150 miliwn wedi'i ddarparu dros 3 blynedd.
   d. Heriau yn ymwneud â diwedd y Cynllun Brys ar gyfer Bysiau: Bydd rhwng 15 y cant a 20 y cant o'r holl wasanaethau bysiau yng Nghymru yn cael eu torri pan ddaw'r Cynllun Brys ar gyfer Bysiau i ben. Mae swyddi 300-400 o yrwyr bysiau mewn perygl. Dim ond 20 y cant o wasanaethau fydd yn aros yr un fath.
   e. Beth yw barn pobl Cymru? Pe na bai teithio ar fws yn opsiwn, byddai 41 y cant o bobl yn newid eu dull teithio ac yn defnyddio car; byddai 28 y cant yn poeni am eu gallu i ganfod dewis amgen; byddai 54 y cant yn pryderu am y ffaith y byddai teithio'n mynd yn fwy anodd; byddai 92 y cant yn pryderu y byddai teithio i'r gwaith neu leoliad addysg yn mynd yn ddrytach pe bai gwasanaethau'n cael eu torri.
   f. Ble nesaf? Os yw gyrwyr yn gadael y diwydiant ac os yw teithwyr yn colli'r arfer o ddal y bws, bydd yn fwy anodd cyflawni dyheadau o ran newid moddol. Ymgyrch #BackTheBus – yr amseru yn bwysig.
- Agorodd y Cadeirydd y drafodaeth i'r llawr, gan wahodd sylwadau ar y pynciau a godwyd yn ystod y cyflwyniadau:
   a. Andrew Jenkins – pwynt ynglŷn ag ymgyrch #BackTheBus: mae'n gyfaddawd rhwng gweithredu yn awr i ychwanegu rhywfaint o wytnwch, neu aros i weld beth yw'r sefyllfa ar ôl i'r Cynllun Brys ar gyfer Bysiau ddod i ben. Os yw'n fater o aros i weld beth yw'r sefyllfa o ran cyllid ar ôl mis Gorffennaf, gellir cynnal sgyrsiau yn y cyfnod dan sylw er mwyn llunio cynllun. Mae hwn yn gwestiwn ynghylch y graddau yr ydym yn gwerthfawrogi bysiau. Un o fanteision gweithredu yn awr yw'r ffaith bod pobl yn siarad am y mater. Os byddwn yn aros yn rhy hir, bydd y sgwrs yn newid ac ni fydd y mater bellach yn flaenoriaeth.

b. Martin Murphy, Unite. Unite – wedi lansio ymgyrch #BackTheBus, yn sgil pryderon am swyddi a gyrwyr. Mae gyrwyr yn cael eu gweld fel ôl-ystyriaeth. Felly, roedd yn falch bod y mater hwn bellach yn cael ei ystyried. Mae gyrwyr yn meddwl gadael y diwydiant yn sgil ansefydlogrwydd.
c. Barclay Davies – yn cynnal ymgyrch i hyrwyddo gwasanaethau bysiau. Digwyddiadau yn Nyffryn Conwy – gwasanaethau bysiau yn cael eu colli. Roedd pobl a ddywedodd eu bod yn dal y bws yn datgan mai, o bryd i'w gilydd, dyna'r unig ryngweithio dynol yr oeddent yn ei gael yn ystod y dydd. Mae toriadau yn arwain at ganlyniadau. Mae pobl yn pryderu am gyrraedd apwyntiadau â meddygon a deintyddion, ac yn poeni am wneud eu siopa a gweld eu teuluoedd. Pan fydd gwasanaethau'n cael eu torri, mae'n bwysig rhoi sylw i ddefnyddwyr a'u hopsiynau.
d. Chris Owens – Alpine Travel, Gweithredwr Coetsis yn Llandudno. Roedd o'r farn nad yw gwleidyddion yn deall goblygiadau eu sgyrsiau. Mae gyrwyr bysiau yn gadael y sector yn sgil ansicrwydd, ac yn mynd i yrru coetsis. Mae'r sgwrs wleidyddol yn wenwynig, gan achosi anawsterau i staff a theithwyr fel ei gilydd. Nid yw coetsis erioed wedi bod yn fwy prysur. Mae'r syniad nad yw pobl yn fodlon teithio yn wallus. Mae'r un cwsmeriaid bellach yn teithio ar goetsis. Mae angen mwy o ymgysylltu â sefydliad Trafnidiaeth Cymru ac awdurdodau lleol.
e. David Beer – Ffocws ar Drafnidiaeth: Mae angen i sefydliad Trafnidiaeth Cymru ymgysylltu â chymunedau, ac mae angen cydweithio wrth ymgyrchu. Mae angen i'r ymgyrch gefnogi gwasanaethau sy'n bodoli ar hyn o bryd. Rhaid ystyried pwysigrwydd cost, cyfleustra, hyder a chymhlethdod o ran annog pobl i deithio ar y bws eto.
f. Scott Pearson: Dylai pob aelod o'r Cabinet edrych ar y gyllideb a sylweddoli y bydd y toriadau hyn yn effeithio ar bob portffolio. Dylai'r trefniadau ariannu barhau tan fis Ebrill y flwyddyn nesaf, a hynny er mwyn rhoi cyfle i bobl asesu'n briodol yr effaith ar gyllidebau adrannol.

- Cytunodd y Cadeirydd i ysgrifennu at y Dirprwy Weinidog, gan roi trosolwg o'r eitemau a drafodwyd yn ystod y cyfarfod.
- Daeth y Cadeirydd â'r cyfarfod i ben.